

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคคล เพราะทั้งร่างกาย จิตใจ สมอองและนิสัยของบุคคลจะสร้างและหล่อหลอมได้ดีในเด็กวัยนี้ เด็กปฐมวัยจะมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากบุคคลวัยอื่น ๆ ซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างแบบแผนทางพฤติกรรมและเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยได้แล้ว เด็กปฐมวัยจะสามารถเติบโตและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ และลักษณะของเด็กปฐมวัยเพื่อที่จะได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการไปในทิศทางที่ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวเด็กเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป (พัชรี สวนแก้ว. 2536 : 3)

การจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน ได้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้นและกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาขึ้น ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นไม่ได้อยู่ในระดับของการศึกษาภาคบังคับ แต่มีความสำคัญเพราะเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัย 0-6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขพร้อมในการเรียนรู้ขั้นต่อไป (สมร ทองดี. 2537 : 11) ซึ่งการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นการศึกษาที่สำคัญต่อการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เด็กวัย 0-6 ปี เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโต มีการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว เด็กที่ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย ด้วยวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ถูกต้องย่อมเป็นผู้มีโอกาดีที่สุด ทั้งนี้การเรียนรู้ช่วง 0-6 ปี ถือได้ว่าเป็นโอกาสทองของการเรียนรู้ เพราะสมองในวัยนี้จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง 3 ปีแรก สมองของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อสารเคมีในสมอง รวมทั้งรอยหยักที่พื้นผิวสมอง ซึ่งจะส่งผลต่อสติปัญญาและความฉลาดของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการพัฒนา และได้รับการกระตุ้นอย่างถูกวิธีแล้วจะช่วยพัฒนาเซลล์สมอง เจตคติต่อการเรียนรู้และวางพื้นฐานของการเรียน ช่วยให้ทักษะการเรียนรู้พัฒนาไปได้ตลอดชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 16) แต่จากผลงานวิจัยทางการแพทย์ พบว่าเด็กปฐมวัยไทยจำนวน 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็ก

เหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น และปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่ออย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการหลงใหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่าง ๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ. 2545 : 1)

นอกจากนั้นสถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยนั้น พบว่าขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านสุขภาพ การศึกษา การพัฒนาชุมชนและการประสานกับครอบครัว ขาดคุณภาพทั้งในด้านการบริหารจัดการ ขาดคุณภาพในด้านวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ขาดการให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างทั่วถึง ขาด การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ขาดการกำหนด มาตรฐาน ขาดวิธีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ขาดการวิจัยความรู้เชิงสังเคราะห์ที่ เชื่อมต่อการเรียนรู้ของเด็ก ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน และขาดการนำไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7) และจากผลการประเมินภายนอกของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และจากการนิเทศภายใน 100 % ของศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่าปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มี 5 ประการ คือ โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กครูไม่ครบชั้นทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยถูกละเลย เพราะครูจะ เน้นการสอนระดับประถมศึกษามากกว่า ครูไม่มีวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยและมีอายุมาก ทำให้ขาด ความรู้ความเข้าใจและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดครูเข้าสอน คุณภาพเด็กปฐมวัยด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ อยู่ในระดับ พอใช้ และขาดการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและการนิเทศจากหน่วยศึกษานิเทศก์ อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. 2548 : 2)

จากปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีที่มา จากการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ซึ่งยังมีปัญหาอยู่มาก ทำให้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 และนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการ การศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพ สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่า ต่อตนเองและสังคมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาปัญหาและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ประกอบด้วยเนื้อหาด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ ด้านการนิเทศภายใน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 212 คนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยจำนวน 212 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 424 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 103 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยจำนวน 103 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 206 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เป็นปัจจัย อุปสรรค ในการบริหารงานไม่สำเร็จทั้ง 5 ด้าน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ หมายถึง แบบแผน การปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาทางวิชาการทั้ง 5 ด้าน

3. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้บริหารพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวและแผนการจัดประสบการณ์สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนให้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวและแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้อุปเสมอ

4. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในห้องเรียน การจัดมุมกิจกรรม การจัดครูเข้าสอน การจัดพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยและการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

5. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและกิจกรรม ตลอดจนส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ใช้อุปกรณ์การสอนให้ตรงกับกิจกรรม รวมทั้งการจัดหาวัสดุต่าง ๆ สำหรับให้ครูนำไปใช้ผลิตสื่ออย่างเพียงพอ การจัดสื่อการเรียนการสอนอย่างมีระบบ

6. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ หมายถึง การดำเนินงานให้ครูสามารถใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม นำผลการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตามให้ครูมีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ

7. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน หมายถึง การช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ มีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีระบบ ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกใช้กิจกรรมนิเทศภายในได้หลายกิจกรรมตามวัตถุประสงค์

8. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่งซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติงาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

9. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

10. การศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การศึกษาที่จัดให้เด็กอายุ 3-5 ปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

11. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ยกเว้นโรงเรียนเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในการปรับปรุง วางแผน และพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Rajabhat University